

Nr 87

Av herr Lundberg m. fl., om inrättande av en professur i anesthesiologi vid Uppsala universitet.

Utvecklingen inom den praktiska läkarvetenskapen har medfört en långt gående specialisering. Bland de nya specialiteterna intar anesthesiologien eller narkosläran en intressant särställning i det att den i mycket hög grad utgör en huvudförutsättning för all kirurgisk verksamhet. Hade icke narkosmetoderna införts, hade kirurgiens utveckling under slutet av 1800-talet och under början av 1900-talet icke varit möjlig. De metoder, som användes under denna epok, var emellertid primitiva och långt ifrån riskfria, vilket bl. a. tog sig uttryck i den då icke ovanliga situationen, att »operationen lyckades, men patienten motstod icke påfrestningarna». Under de senaste årtiondena har det på detta område skett en radikal omvälvning. De primitiva metoderna har ersatts med nya metoder, som i vissa avseenden är mera komplicerade, men som innebär mycket mindre risker och mindre obehag för patienterna. I samband härmed har kunskaperna ökat om olika slags rubbningar av andning, blodomlopp och ämnesomsättning under och efter narkos. Detta har givit oss helt andra möjligheter till övervakning av patienterna under operationerna, vilket minskar komplikationerna till ett minimum, möjliggör mycket mera komplicerade operationer och möjliggör operationer på patienter, som tidigare icke ansågs tillräckligt starka för att genomgå operationer. Detta har bl. a. medfört att man numera opererar äldre personer i en långt större omfattning än som tidigare var möjligt.

Det måste stå klart för var och en med ansvar för sjukvårdens organisation och framtidsplanering, att anesthesiologien eller narkosläran spelar denna grundläggande och centrala roll för all kirurgisk verksamhet. Det är en verksamhet, som icke utförs i det medicinska rampljuset, utan mera i kuliserna, men det oaktat rör det sig om en av våra viktigaste praktiskt medicinska specialiteter, som befinner sig i en sjudande utveckling. Antalet läkarbefattningar i anesthesiologi ökar snabbt, och behovet av narkosläkare föreligger överallt där kirurgisk verksamhet bedrivs. Det måste också observeras att narkosspecialisterna genom sina speciella erfarenheter beträffande andning och blodomlopp samtidigt utvecklar sig till ledare av sjukhusens intensivvårdavdelningar, och att de spelar en dominerande roll i all akut sjukvård i samband med plötsligt inträffade sjukdomstillstånd (rubbningar av andning och blodomlopp) och olycksfall (trafikolycksfall, drunkningsolyckor o. s. v.). Dessa förhållanden understryker narkosläkarnas stora roll i fredstid för olycksfallsvården och ambulansorganisationen samt deras än mera dominerande roll i de stridande styrkornas och i civilförsvarets sjuk-

vårdsorganisation under krigsförhållanden. När en klinisk specialitet fått en så stor betydelse, är behovet av undervisning synnerligen angeläget. För närvarande är situationen den, att vi för denna viktiga specialitet praktiskt taget saknar utbildningsorganisation. Detta är synnerligen oroande, och rättelse härutinnan är en brådskande angelägenhet. Icke blott specialister-
na i anesthesiologi utan även läkarna i allmänhet måste få en undervisning i nivå med läkarvetenskapens ståndpunkt på här ifrågavarande område. Detta kräver, att en lärare- och institutionsorganisation för ämnet anesthesiologi tillkommer vid samtliga medicinska fakulteter. Hittills har profes-
sur i ämnet föreslagits endast vid karolinska institutet i proposition till detta års riksdag. Professurer med därtill hörande personalorganisation måste emellertid också successivt tillkomma vid samtliga de medicinska fa-
kulteterna.

Vid akademiska sjukhuset i Uppsala är docenten i anesthesiologi vid uni-
versitetet även överläkare vid akademiska sjukhusets narkosavdelning. Upp-
sala universitet har i sina äskanden till 1963 års riksdag begärt en profes-
sur i anesthesiologi med docent Martin Holmdahl som förste innehavare. Denna framställning är uppenbarligen mycket starkt och väl motiverad med
hänsyn till anesthesiologiens ovan åberopade stora betydelse och till docenten
Holmdahls även i internationella sammanhang högt skattade vetenskapliga
skolning och meritering.

Beträffande Uppsala universitets äskande av denna professur är att mär-
ka, att den överläkarbefattning som docent Holmdahl för närvarande inne-
har vid akademiska sjukhuset är placerad i lönegrad B 1, och att denna be-
fattning förutsättes bli indragen vid inrättandet av en professur som är
placerad i lönegrad B 3. Merkostnaden för professurens inrättande vid in-
gången av kommande budgetår är således blygsam.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta, att en professur i anesthesio-
logi med docent Martin Holmdahl som förste innehavare
måtte inrättas vid Uppsala universitet.

Stockholm den 22 januari 1963

John Lundberg

Hans Hagnell

Rune Johansson

Thyra Löfqvist

i Norrköping

Tekla Torbrink

Ingemund Bengtsson

David Gomér

i Varberg

S. G. W. Wahlund

Erik Tobé

Thorbjörn Fäldin

Sven Mellqvist

Sven Ekström

Henry Allard

Carl-Erik Johansson

Erik Anners

Elvira Holmberg

i Södertälje

John Eriksson

Bror E. Nyström

Ragnar Ekström

i Bäckmora

Björkvik